

**ОТЛИЧЕНИ ПРЕВОДИ В ЧЕТВЪРТИЯ СТУДЕНТСКИ КОНКУРС
ЗА ПРЕВОД ОТ НЕМСКИ ЕЗИК
НА ИМЕТО НА ПРОФ. Д-Р БОРИС ПАРАШКЕВОВ**

Ренета Килева-Стаменова

Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (България)

**TEXTS AWARDED IN THE FOURTH EDITION OF THE
PROF. BORIS PARASHKEVOV STUDENT COMPETITION FOR
TRANSLATION FROM GERMAN**

Reneta Kileva-Stamenova

Sofia University St. Kliment Ohridski (Bulgaria)

През месец март 2025 г. специалност „Немска филология“ към катедра „Германистика и скандинавистика“ на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ обяви за четвърти път Студентски конкурс за превод от немски на български език. Конкурсът е посветен на паметта на проф. д-р Борис Парашкевов (1938 – 2021), дългогодишен преподавател в специалност „Немска филология“ на СУ „Св. Климент Охридски“, изтъкнат германист с международно признание, специалист по диахронна лингвистика, етимология, история и историческа граматика на немския език, завещал и ценна преводаческа продукция от немски и фински език, която ще остане пример за професионално отношение към превода и високо преводаческо майсторство.

В четвъртото издание на конкурса участниците имаха възможност да работят по избор върху откъс от романа *Der Scheik von Aachen* на немската писателка Бригите Кронауер (1940 – 2019) и върху пасаж от излязлата през 2023 година монография на Юрген Клаубе и Андре Кизерлинг *Die gespaltene Gesellschaft*, посветена на социалното разединение като отличителен белег на нашето време. В конкурса се включиха 10 студенти. В рубриката „Проза“ бяха представени шест превода, а в рубриката „Хуманитаристика“ – седем.

След като обсъди преводите, журито в състав доц. д-р Ренета Килева-Стаменова, гл. ас. д-р Христо Станчев, гл. ас. д-р Иван Попов единодушно присъди:

- Първа награда за най-добър превод в рубриката „Проза“ на **Вероника Делчева**, студентка от четвърти курс, специалност Немска филология с избираем модул „Скандинавски езици“
- Първа награда за най-добър превод в рубриката „Хуманитаристика“ на **Иван Стоянов**, студент от четвърти курс специалност Немска филология с избираем модул „Скандинавски езици“.

Вероника Делчева е редовен участник в конкурса за превод, като през 2022 и 2024 година спечели първа награда в рубриката „Хуманитаристика“. В тазгодишното издание на конкурса тя доказва отлични преводачески умения и в областта на художествения превод. Иван Стоянов също участва в конкурса от самото му начало. За пореден път той впечатли журито в задълбочеността и прецизността, с които подхожда към превода на текстове от сферата на хуманитаристиката.

Втора награда съответно за превод на литературна проза и хуманитаристика получиха **Станислава Млечкова**, студентка от 2-ри курс, специалност „Скандинавистика“, и **Кристияна Борисова**, студентка 3-ти курс, специалност „Немска филология с избираем модул „Скандинавски езици“.

Тук публикуваме след редакция преводите на двамата победители в тазгодишния конкурс. Преводът на Вероника Делчева е редактиран от д-р Христо Станчев, а преводът на Иван Стоянов – от д-р Иван Попов.

* * *

БРИГИТЕ КРОНАУЕР: „ШЕЙХЪТ ОТ АХЕН“ (откъс)

Превод от немски език: Вероника Делчева

Студентка в 4. курс Немска филология с избираем модул „Скандинавски езици“, Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (България)

BRIGITTE KRONAUER: *DER SCHEJK VON AACHEN* (excerpt)

Translation from German: Veronika Delcheva

4th year student of German philology with a Scandinavian Languages Elective Module, Sofia University St. Kliment Ohridski (Bulgaria)

1

15 АПРИЛ 1981

Жената се страхува.

Дали това веднага се набива на очи, понеже е стройна, с бледа и тънка кожа, чак до босите си крака, така че не може да прикрие душевното си състояние зад чисто телесна комфортност? Тя, облечена с небрежно наметната карирана фланелена риза върху обикновен бял потник, носи слънчеви очила с широки червени рамки, за да се предпази от слънчевата светлина, проникваща отстрани и се страхува. От джоба на панталона ѝ се подава наполовина мъжка носна кърпа, вече използвана. Може би от някого с кървящ нос. От прозореца на стаята се долавят хълмовете на северния Айфел или Източна Белгия. Това навярно е просто Аахенската гора, един извиващ се в полукръг сиво-синкав хоризонт – във всеки случай е образът на онази класическа далечина, която вещае красиви облачни спектакли в бъдеще и ежедневна сутрешна илюзия за нескончаем, непоклатим покой. Сега, в необичайно горещата ранна пролет, шумата на високите улични дървета все още не закрива гледката. Сега тя разтваря уста и изрича думата „тогава“ (между нас казано, изпитан трик, който използва, за да се успокои). Другата ѝ любима дума е „внезапно“. Разбира се, тя не използва тази втора дума, за да се успокои, а за да плаши себе си или поне другите. Още от дете обича драматичното, стига да може, нищо чудно, сама да режисира спектакъла. В момента

обаче би било неуместно. Но часът на електрическата, светкавичната и гръмотевичната дума „внезапно“ няма много да се забави.

Не си представяйте тази почти кльощава жена, която се казва Анита, Анита Янеман, и на чиито ушни висулки потрепват миниатюрни диаманти, като някакво прекалено боязливо същество. Анита просто е нервна и пуши цигара, макар че в същото време решително разрязва на части голямо парче говеждо месо, след като е отстранила сухожилията и при това се е порязала. Едва сега тя осъзнава, че екстравагантните слънчеви очила в стаята са ненужни, даже пречещи. Вероятно заради тях се е порязала. Трябва да ги е забравила и сега ги избутва нагоре в косата си, по която има боядисани няколко огнени оттенъци. Гласът ѝ има приятно дрезгаво звучене, без онази самодоволна носовост, типична за някои телевизионни говорителки. Самата тя се е пробвала в телевизията преди време, но не е пробила там. Това обаче е било отдавна.

„Тогааава...“ – изговаря тя и се вслушва охотно в думата, сигурно звучи като прозявка, протягане, копнеж. След кратка пауза, която никой не прекъсва, тъй като във все още някак голия апартамент няма никой друг, тя започва отново: „Тогава, на големите празненства, Еми винаги се появяваше като нашата призната малка кралица, тлъста императрица, лете в коприна, зиме в кожа, изконно олицетворение на дундеста лелка. Но пък после тези очи! Зелени камъни, зелени, сякаш вътрешността ѝ, цялото ѝ тяло под кожата, до мозъка на костите бяха изцяло от нефрит, от нилско зелен нефрит“. Пораждат се три въпроса. От кого се страхува Анита? От Еми. На кого говори? Отначало на себе си, после и на Вас. Да, точно на Вас, макар че за Анита Вие сте дори по-фиктивни, отколкото тя е за Вас.

За кого разрязва месото? За гулаш. За вечерните гости. Планира да направи Фиакър гулаш. За да подразни гостите, особено един от тях, тя иска да включи в гарнитурата задължителните кисели краставички и яйца на очи, но да пропусне наденичките. Да видим дали някой ще забележи.

Може би Анита репетира в действителност своето палиативно „Тогааава“ за хората, които очаква утре да дойдат на осветяването на новия ѝ дом? Дали подрежда в ума си още от днес, при рязането на месото, детайлите на мрачната предистория на предстоящото ѝ посещение при Еми (защото иска да разкаже всичко по време на десерта поради лековатата непринуденост на приятелската сбирка)? Ще ѝ занесе испански шоколад с теменужки –отколешното утешение на Еми в моменти на безутешна тъга, с надеждата този жест да бъде възприет като приласкаващ знак на

внимание. Самата Анита намира вкуса му за малко отвратителен. Ароматът: сякаш е „парфюмирана млечна крава“. Спаружен като самата смърт, но за Еми, който знае, може би е все още не напълно избледнял любовен спомен от много ранни времена. За първи път Анита се усмихва, макар и само плахо, само бегло. Това се дължи на една не съвсем уместна догадка, защото в крайна сметка става въпрос за Еми и за някогашното ѝ терзание, отвъд всяко лекомислие на любовта.

Ще забележите, че началото на изречението с „Тооогава...“ привежда настоящето в унес, то е същинска приспивателна напитка. То дори отмества катастрофите близо до неразрушимото, понеже светът неизменно е продължавал да съществува след всяко „тогава“ и в този смисъл при всички, дори и най-неблагоприятни обстоятелства, е някакво оптимистично образувание.

* * *

ЮРГЕН КАУБЕ, АНДРЕ КИЗЕРЛИНГ:

„РАЗДЕЛЕНОТО ОБЩЕСТВО“ (откъс)

Превод от немски език: Иван Стоянов

Студент в 4. курс Немска филология с избираем модул „Скандинавски езици“, Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (България)

JÜRGEN KAUBE, ANDRÉ KIESERLING:

DIE GESPALTENE GESELLSCHAFT (excerpt)

Translation from German: Ivan Stoyanov

4th year student of German philology with a Scandinavian Languages Elective
Module, Sofia University St. Kliment Ohridski (Bulgaria)

Страх, но и удоволствие от разделението

Не минава и седмица, в която по масмедиите, в токшоута и вестникарски статии – а също и в публикации от областта на социалните науки – да не се появи твърдението, че обществото или е застрашено от разделение, или отдавна вече е разделено. Най-често под „общество“ се визират националните държави и техните граждани. Счита се, че единството между тях отслабва – отчасти вследствие на постоянно нарастващите социални противопоставяния, отчасти заради индивидуализъм, егоизъм и взаимно неразбирателство между различните социални групи. Противопоставянията, които се изтъкват в такива случаи, обхващат най-разнообразни измерения: бедни и богати, млади и стари, жени и мъже, имигранти и отдавна заселили се, ваксинирани и неваксинирани, живеещи в селата и в градовете – социалното разделение изглежда практически повсеместно.

А доказателства? Председателят на баварския Ландтаг наскоро заяви, че задачата на всеки парламентарист е „да противодейства на всяко разделение в нашето общество“. Малка обаче е вероятността да е имала предвид, че силните противопоставяния са нежелателни. Тя е член на партия. А в демократичната практика „партия“ означава противопоставяща се част. Та какво ли е имала предвид отвъд задачата на политиката да

предотвратява граждански войни, опасността от каквито към момента не се намира в центъра на политическото внимание?

Писателят Йохен Шиманг, който цитира председателя на Ландтага в материал за Фондация „Хайнрих Бьол“, от своя страна изразява опасение, че вероятно скоро обществото изобщо ще престане да съществува, тъй като смята, че то се разпада на твърде много части, които упорито отстояват собствената си идентичност, на „атоми“, съществуващи в напълно различни светове. Диагнози на съвременността, според които живеем в подобно „общество на сингулярностите“, опитват да констатираат „загуба на общото“. Според тях споделеното в обществото намалява. Но пък колко различни могат да бъдат тези светове, щом продължава да ни се налага да възпитаваме, да работим, да обичаме, да спорим, да разговаряме и да вземаме решения заедно? Например, дали придържането към модите на консуматорството или на „идентичностнополитическото“ себеподписание може да бъде доказателство за засилване на индивидуализма, или тъкмо – в качеството си на мода – е колективен феномен? Може би е по-лесно да напишем изречението, което твърди, че обществото се състои от индивиди, атоми или сингулярности, отколкото да водим действително индивидуален живот.

Други смятат, че разделителната линия в обществото може да се наблюдава в медийното потребление и т. нар. *Digital Divide* между телевизионните зрители, читателите на вестници и онези граждани, които предимно използват социалните медии. Че пандемията е изострила дигиталното разделение в обществото, смята и Фондация „Бертелсман“, тъй като по-възрастните граждани споделят в анкети, че интернет не е станал по-важен за тях в периода на пандемията – той е останал със същото значение. Това, че едва една четвърт от хората над 60-годишна възраст смятат, че са се превърнали в част от „гласка към дигитализацията“ е извод, който фондацията очевидно намира за обезпокоителен. Всичко това звучи малко като да твърдим, че обществото се разединява, само защото не всички са склонни да си включат телевизора. Изглежда, че съществува особена готовност разделениято да бъде обявявано като диагноза – такава, която едновременно плаши и доставя удоволствие.

Пандемията от COVID-19 беше тази, която превърна твърденията за обществено разделение по масмедията в ежедневен рефрен. Според диагнозите тя, от една страна, е задълбочила неравенствата, защото е засегнала хората в различна степен в зависимост от техните доходи, жилищни условия, брой деца, пол и възраст. От друга страна, пандемията междувременно разделяла обществото на ваксинирани и неваксинирани.

Няма да е трудно да се приведат още доказателства за нарастващата употреба на понятията „разделение“ и „поляризация“ в медиите, науката и политиката – но ще спрем дотук. И двете понятия са характерни за езика на т. нар. „диагнози на съвременността“ – в тях се обединяват опитите обществото да бъде предупредено за определено обезпокоително социално развитие. Така институтът за изследване на общественото мнение Ipsos публикува проучване, според което близо две трети от населението на Германия смята, че обществото се „разпада“ – това обаче е по-малък дял в сравнение с отговорите в Южна Африка, Бразилия, Унгария и САЩ. За най-малко разделени смятат обществата си южнокорейците, италианците, японците и канадците. Всеки, който за разлика от това отрича поляризацията в общество, защитава по-малко разпространената позиция. В Германия съответните стойности са стабилни в последните пет години, но в същото време „едва“ 47% от анкетираните там смятат, че страната преживява упадък – четвъртата най-ниска стойност сред двадесет и петте изследвани нации. Разделени, но въпреки това добре – чудновато създание е демосът в демоскопията; може би проблемът е в начина, по който му се задават въпросите.

* * *